

Gyantázók

Az éles szerszám villámgyorsan végigszánt a fenyő letisztított törzsén. A kimetszett rész a földre hull, s a nyílt sebből sárgásfehéren csordul ki a gyanta. Lassan csorog és a friss barázdában egyre lejjebb szivárog, egészen a gyújtóedényig. A hatalmas fenyőfa nem is rezzen, pedig a „vére” folyik. Az ember nem sok időt tölt egy-egy fánál, sietősen igyekszik tovább. Mégis megszólítom.

— Gyantázó vagyok — felel, de munkáját nem hagyja abba.

— Fura módja ez a kenyérkeresésnek — jegyzem meg, s elgondolom, hány és hány különleges foglalkozást űznek az emberek világszerte.

— Majdnem háromezer fám van itt a ruszai erdőben meg Öttömös és Üllés határában — magyarázza Juhász István.

— Hány gyantázó járja erre felé az erdőt?

Elgondolkodik, majd kiböki.

— Az egész Alföldön, ha jól tudom, 16-an vagyunk. Ennél jóval többen dolgoznak a Dunántúlon.

— Hogyan határozta el, hogy gyantázó lesz?

— Tizenegy évet dolgoztam már az állami gazdaságban, mikor a szomszédom, aki régebbi gyantázó, szöjt, hogy van felvétel az erdő-kémiaiánál. Úgy hívták akkoriban a gyantabegyűjtő vállalatot. Kérdezte, van-e kedvem átmenni. Így már hat éve itt vagyok. Mindig kedveltem az erdőt, szerettem benne járni. Igaz, ezt a munkát akkor is el kell végezni, ha éppen esik az eső, vagy fúj a szél. Legalább negyárona járom végig a gyantás fákat, mert havonta négyszer-ötször csikozunk. Otthon jószágot tartunk, nagy a kertünk, háztáji földünk is van, s ezen a munkahelyen jobban beoszthatom az időmet.

— A fizetés?

— Elégedett vagyok. A leadótt gyantamennyiség után kapjuk a pénzt. Havonta egyszer van gyűjtés, de év közben csak előleget kapunk, a végelszámolásra a csapolás befejezésekor kerül sor. A gyantagyűjtés szezonja mindig az időtől függ. Ha tíz fok alá megy a hőmérséklet, alig csorog a gyanta. A csapolásra legkedvezőbb a 20–25 fokra meleg. Akkor nemcsak sokat ad a fa, hanem az értékesebb terpentinből is kevesebb párolag el. Fánként évente átlagosan másfél kiló gyantát tudunk összeszedni.

Moteros áll meg az úton: Illés János erdész, az alföldi körzet gyantagyűjtőinek vezetője, pusztamérgesi lakos.

— Külföldön és itthon is nagyon kapos a terpentin, a fenyőolaj és a gyanta — mondja. — Főleg a bútórész- és papíripar, de a kozmetikai, festék- és gyógyszergyárak is felhasználják ezeket az alapanyagokat. Körzetünkben évente 5–6 vagonnyi gyantát tudunk összeszedni.

— Minden fenyőfát megcsapolnak?

— Nem. A mi munkánk csak akkor kezdődik, amikor az erdészetek már kijelölik a fákat vágásra. Ezeket a kitermelés előtt 3–4 évvel átadják nekünk bérleti díjért, gyantázásra. Kiszámítottuk, hogy ez idő alatt egy fenyő anyyi gyantát ad, mint a fa értéke.

Juhász István egy vödörrel szerelt takerőt babrál. Nézegetem, próbálom forgatni a hajtókart, mire egy felfelé álló propeller pörögni kezd.

— Két errevaló társam, Timár Géza és Fodor Elek újítása. Arra való, hogy a gyanta

tát kiszedjük a gyújtóedényből. Korábban éles szélű kanállal vágtuk ki, ami bal esetben veszélyes volt. A régi módszernél sokkal több gyantát marad vissza. Ezzel könnyebb és gyorsabb is a begyűjtés.

— Téli mi dolga akad a gyantázóknak?

— Bőven akad akkor is — mondják mindketten. Aztán Illés János így folytatja. —

A „levelek” visszhangja

Kezdjük az általános iskolában

Azzal zárul a Délmagyarországi cikksorozat, hogy az egyetemre bekerült fiatalok, ha hátránnyal indultak is, az első évben behozák lemaradásukat, de jó lenne ezt az időszakot előre hozni. Sokat tehet a középiskola és a szülői ház együtt, mondja a sorozat. A Csongrád megyei tanács Szegeden épült új diákközház még előrébb lép, ezt a hátrányt már az általános iskolában szeretné behozni.

Szeptember 5-e, vasárnap, érkeznek a vadonutaj intézménybe a majdnem „vadiidegen emberek” — leendő tanítványaink. Szülők hozzák őket természetesen. Hosszú a sor, nagy a tömeg. Várakoznak előcsarnokunkban a szükséges adminisztrációs tevékenységek elvégzésére, utána elhelyezkednek, pakolásznak, közben beszélgetnek új társaikkal és szüleikkel.

Apuka féltő gondoskodással kérdez ezt is, azt is, az induló új életéről. Negyed-szerre is visszajön. „Szeresék ám a kislányomat, neki nincs anyukája!”

Rajta kívül még hány diákközházi gyermekünknek nincs anyukája, vagy apukája!

Sok helyen jártam a nyáron családlátogatásaim alkalmával, messze úttalan tanavilágban, ahol nemcsak a szellemi, de anyagi szükség is a kis gyermek diákközházba indulását pártolta. De érkezett tanulóink — szülei kíséretében — úgy is, hogy figyelemre se méltatott 13 fehér köpenybe öltözött pedagógus közül egyet sem, még csak nem is köszönt. Az anyuka talpig érő estélyiben. Az előcsarnokban a parasztkendős néni rácsodálkoztak. Én is, munkatársaim is...

Diákközházunk lakóinak létszáma 230. Munkásszámazású 96, tisztségviselői gyermeke 105, értelmiségi 29. Feladatunk: kialakítani mindenben — tanulóban, szü-

leiben — azt a tudatot, hogy nálunk emberi érték szerint tartjuk őket számon.

Mik lehetnek az alapvető emberi értékek?

Itt hozzá kell szokniuk ahhoz, hogy közösségekben élnek, cselekszenek. Ezért ki kell alakítani bennük a közösségi élet alapvető normáit — egymás megbecsülését, segítségét, a saját és közös vagyoni védelmét, gyarapítását. Számolnunk kell azzal, hogy tanítványaink eddigi környezetükből magukkal hozták a kisebbségi érzést, az önzést, a becsvágyat, az esztétikai igény alacsony voltát a beszédben, öltözködésben, étkezésben, általános viselkedésben. Kismértékben ennek elmentésével is találkozunk, mely éles határvonalat von tanulóink közé. Legtöbbször megvan az éles, természetes gondolkodásmód, mely eddigi környezetükből, iskolájukból kiválóvá tette őket.

Itt viszont arra kell törekednünk, hogy felzárkózzon a városi gyermekek intelligencia színvonalára is.

Elgondolkodtató, melyik tanuló tudása ér többet: a városi, aki színház- és mozilátogató, könyvtár áll odahaza is rendelkezésére, apukája esetleg kapásból megoldja a matematika példát, és bátran közlekedik a városi csúcsforgalomban? A falusié — aki ismeri teljességében a csillagos eget, a Göncölszekeret, a frissen fejt tejsavat, tudja, milyen a tarlóvirág? Mindkettő egyenértékű.

A tanulóink helyzetéből adódó különbséget kell megszüntetnünk nekünk a diákközházban. A sokat emlegetett hátrányos helyzetet. Kifejlesztünk igényüket a bővebb ismeretek elsajátítására, segítséggel, jól felszerelt könyvtárral, megválogatott rádió- és tévéműsorokkal, igényeknek és életkoruknak megfelelő újságokkal, folyóiratokkal. Ezt segítik

Radics Ferenc

Muszorgszkijjal és Puccinival

Budapesten járt a szegedi Opera

Két estén is megmutatkozott minap a fővárosi közönségnek Szeged operatársulata. Közvetlenül a Borisz Godunov helyi premierjét követően buszra szálltak, hogy a budapesti művészeti hetek rendezvénysorozatában a Fővárosi Operettszínház színpadán keltsék életre Muszorgszkij zenés néprázművét, hétfőn este pedig a szegedi operaművészek tolmácsolásában közvetítette egyenes adásban a Petőfi rádió Csepelről a Bohémélet koncertszerű előadását. Mindkét

alkalommal Pál Tamás dirigált és a szegedi szimfonikusok működtek közre.

A Borisz Godunovról még a bemutató melegeiben közzétünk értékelő méltatást, s most, hogy az országos sajtóban napvilágot láttak az első kritikai észrevételek, lényegében megerősíthető: a társulat rendkívüli feladatra vállalkozott, erejéhez és képességéhez mérten becsülettel. A publikum hosszasan ünnepelte a szegedi operaművészeket, s bár a sajtókritikák sem kendőzik el a pro-

dukció érzékeny (néhol még érlelésre váró) pontjait, azért a fogadtatás egészséges, a hivatalos és felhatalos véleményekből kitetszik, szimpátiával, rokonszenvvel azonosultak a fővárosban színházunk operai törekvéseinek újabb megnyilvánulásával.

Nem telt meg igazán hétfő estére a Csepel Művek Árpád utcai Munkásokthonának impozáns hangversenytérme, mégis zajos ováció köszöntötte a Bohémélet „stábját”. A szegedi operisták vendéglátása a művelődési ház oszti bérletének nyitányát ígerte, olyan sorozatot indított, ahol a hazai koncertélet reprezentatív együttese garantálják a folytatást: Erich Klautz dirigálásával a Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara, Lukács Ervinnel a Filharmoniai Társaság Zenekara, Fischer Ádámval az Állami Hangversenyzenekar, végezetül pedig a Mura Péter vezette miskolci szimfonikusok. Az est főszereplője, Pál Tamás, ezúttal is kettős szerepet vállalt. Nemcsak dirigálta együttesét, de elegáns operaismeretével, lebilincselően érdekes összekötőszövegeivel olyan hangulatot teremtett, hogy a publikum intím közelségben érezhette Murger és Puccini párizsi bohémait, a Quartier Latin padlásszobájának, nyüzsgő kávéházának színes figuráit. A Bohémélet végéig óta hiányzik a szegedi színház repertoárjáról. Gyors fölbresztése eme nehezen érthető tetszhalálból zökkenőmentesen történt, a muzika szenvedélyességét, emocionális fűtöttségét áradó romantikáját a nézőtérre átsütő őszinte örömmel és fölszabadult kitárulkozással közvetítették a szegedi művészek. Titka? A szimfonikusok, a kórus és a besegítő operaházi gyermekkar) láthatóan élvezi, szereti és tudja is; Berdál Valériánál ideálisabb Mimi kevés van, Réti Csabának paradés szerepe a Rodolphe, Gyimesi Kálmánnak a festő Marcel, Gregor Józsefnek a filozófus Colline, Vághelyi Gábornak a zenész Schaubard (a még mérhetően kisebb feladatok „testhezállóak” Juhász Józsefnek, Kenessey Gábornak), de a Musetteként bemutatkozó Bajthay Horváth Agota is kínált izellőt képességeiből. Mindössze ennyi a titok. Kell több?

N. I.

Rádiófigyelő

Reggeli krónikák

Ha elhagyjuk a meghatározás esetleges elemeit, akkor a krónika szó egy időszak eseményeinek összefoglalását jelenti. Ezt tudván töprengőbe is eshet a hallgató. Vajon hajnalonta-reggelente, amikor éppen hogy elkezdődik a nap, mit foglalhat össze a három kiadásban is megjelenő rádiós napilap, a Reggeli Krónika?

A külpolitikai összefoglalót leszámítva szinte semmit. És ez a kényeszerű tény tulajdonképpen kérdésessé is te-

heti ennek a műsornak a mostani formáját. A nemzeti fő adón elhangzik — más téma híján, vagy ki tudja mi okból? — egy sor olyan tudósítás is, amelyek nemhogy felbresztenek az éppen érdekeskedőket, hanem szaporán ásításkorra csábítják őket. A vidéki tudósítók jelentik például, hogy aznap délelőtt ülésezik valamely megye tanácsa; a napirendi pontok pedig a következők... Szerencsésebb volna talán, ha ezekről a valóban fontos ülésekről akkor küldenék el beszámolókat, amikor a testületek már döntéseket is hoztak!

Lehetséges, hogy a vállalt név miatt a kétely...
Lehetséges, hogy meg kellene változtatni a műsor nevét...

Miután reggel jobbra csak háttérrádiózatot a hallgató, sokkal szerencsésebb a Petőfi adó műsorának szerkezete. Több a jó muzika, s a legszükségesebb információkhoz mégis hozzáfuthatunk. Még néhány gondolat erejéig visszatérve a krónikához. Úgy tűnik, hogy mutatkozik némi visszaesés is. Néhány évvel ezelőtt mintha több lett volna az izgalmas körkapcsolás, a munkásokat megszólaltató kisriport, az aktuális témákkal foglalkozó sorozat.

Lehet, hogy csupán nosztalgia mondhatja velem, de néhány év előtti, Berecsky Gyula vagy Mester Ákos szerkesztette krónikákat kellene visszahozni. Megérett.
P. F.

Riadó '77

Országos játékkal köszöntik az úttörőket a 60. évfordulót

Az ország egymillió-két-száz-ezer piros- és kéknakendőse várja, hogy felhangozzák a rádióban a „riadókészültség”, majd nem sokkal ezután a jel: a csepeli vasmű szirénája. Ezzel kezdődik az a több napos országos játék, amely Riadó '77 elnevezéssel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját köszönti. A rajt időpontját a „főhadiszállás”, az úttörőszövegesség szigorúan titokban tartja, ám az országos játék gazdag programját jól ismerik mind a 3500 csapatközösségben. Már a nyári táborközpontokban megkezdődött a felkészülés a Nagy Október megünneplésére, s a tanév első hónapjai is ennek jegyében teltek el. A várható eseményekről, az úttörőszövegességben tájékoztatták az MTI munkatársait:

— A Riadó '77 akcióra az elmúlt hetekben, hónapokban nagy lelkesedéssel készültek hazánkban a kisdö-

bosok, az úttörők. Ismeret-szerző „hadjáratozat” indítottak a 60 évvel ezelőtti események alapos áttekintésére, a világtörténelmi jelentőségű forradalom napjainak felidézésére, hogy a november 7-ig zajló programokon, akadályversenyeken megfelelő felkészültségről

tehessenek tanúbizonyságot. A riadót követően az úttörők megalakítják forradalmi osztagaikat az irányító parancsnokság vezetésével, majd olyan, a Nagy Októberrel kapcsolatos feladatok oldanak meg, amelyekkel megjelenítik a történelmi eseményeket.

HUNGEXPO-program

Az idén még hét, magyar kiállítást rendez külföldön a HUNGEXPO. Az utolsó november 27-én nyílik Lagosban, de természetesen már elkészült a jövő évi külföldi magyar bemutatók programja, amelyről kedden sajtótájékoztatót számolt be Komjáth István, a HUNGEXPO külföldi kiállítási igazgatóságának igazgatója.

Az 1978. évi programban a HUNGEXPO eddig 53 külföldi

magyar bemutató megrendezését irányozta elő, s előkészületeket, tárgyalásokat folytat újabb kiállításokról is. Így a jövő évben is lényegileg annyi külföldi bemutató megszervezésére kerül sor, mint az idén. A szocialista országokban 21 helyen, a fejlettségi tőkés országokban 18, és a fejlődő tengerentúli országokban 14 magyar bemutatót irányoztak elő.